

Extra les!

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale thema's. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', ideale organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Extra les Nieuwsbegrip over Hugo de Groot niveau B

Vooraf

Deze les is ontwikkeld samen met Stichting Museum Slot Loevestein. Op 22 maart 2021 is het precies 400 jaar geleden dat Hugo de Groot via een boekenkist ontsnapte uit Slot Loevestein. Naast het spectaculaire verhaal van zijn ontsnapping, laat Hugo de Groot nog veel meer na. Zijn gedachtegoed over vrede, vrijheid en recht was in het verleden van groot belang en vandaag de dag relevanter dan ooit.

Op Loevestein en andere locaties in Nederland wordt het Hugo de Grootjaar met vele activiteiten gevierd. Meer informatie over Hugo de Groot en de activiteiten die in dit jubileumjaar georganiseerd worden vindt u op www.hugodegroot.nl.

NB: Een leuk filmpje van een moderne versie van de ontsnapping van Hugo de Groot vindt u hier <https://youtu.be/cGbsjbcFcb4>.

Lesoverzicht

Onderwerp	Hugo de Groot, het wonder van Holland
Lesdoel	De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. Ook maken ze een tijdbalk bij de tekst, bedenken ze vragen bij de tekst en discussiëren ze over een aantal stellingen.
Leesdoel	De leerlingen kunnen vertellen wie Hugo de Groot was en waarom hij na al die jaren nog steeds zo beroemd is.
Opdracht 1	Tekst actief lezen en sleutelvragen beantwoorden
Opdracht 2	Sleutelschema: een tijdbalk maken
Opdracht 3	Vragen over de tekst beantwoorden
Opdracht 4	Discussieopdracht (extra opdracht 1)
Opdracht 5	Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)
Clib-score	Functioneringsniveau begrijpend lezen E7-M8

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Hugo de Groot, het wonder van Holland* (niveau B);
- bijbehorende opdrachten voor niveau B;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart *Vragen stellen* en de woordhulp (op de website bij Basismateriaal).

Opdrachten

Werkwijze

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal met behulp van de digibordtool. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel). Wijs de leerlingen op de strategiekaart *Vragen stellen*. Bespreek de uitleg.
- Groepjes II en III werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst, het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en vullen daarna de tijdbalk in (opdracht 2). Bij opdracht 3 bekijken de leerlingen de vragen die ze eerder bij de tekst bedacht hebben.
- Begeleid zelf groep I. Maak gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Vragen stellen* gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4 en 5 zijn extra opdrachten. Bedenk welke van deze opdrachten u kiest (mag uiteraard ook allemaal).
- Nabespreking: ga na of leesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar de leerlingen moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen eventueel in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Modellen

De tekst actief lezen

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Gebruik eventueel de digibordtool. Wat weten de leerlingen over Hugo de Groot? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de strategie Vragen stellen en over de werkwijze bij Actief lezen (lesdoelen, zie toelichting). Vertel ook wat het leesdoel is.

3. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wie Hugo de Groot was en waarom hij na al die jaren nog steeds zo beroemd is.
4. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
5. Leerlingen gaan verder zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modellen van de inleiding m.b.t. actief lezen en vragen stellen:

Hugo de Groot, het wonder van Holland

Na het lezen van de titel ben ik wel heel benieuwd wie Hugo de Groot is en waarom hij het wonder van Holland is, of waarom hij zo genoemd wordt. In de tekst staat er vast meer over.

Hugo de Groot, die naam heb je misschien weleens gehoord. *Ja van die naam heb ik weleens gehoord, maar ik weet eigenlijk niet meer precies wie hij was. Hij leefde meer dan 400 jaar geleden, maar zijn ideeën worden nog steeds gebruikt. Wauw, dat is dan ongeveer in het jaar 1600. Ik ben benieuwd hoe ideeën die al zo oud zijn, vandaag nog worden gebruikt. Wie was deze bijzondere man? Wat is zijn nalatenschap? En waarom verstopte hij zich in een boekenkist? Nalatenschap... dat betekent: wat iemand nalaat of achterlaat. Dat gaat vast over zijn ideeën. Ik ben daar wel erg benieuwd naar nu. En ook over waarom hij zich verstopte in een boekenkist. Ik ben benieuwd wat de tekst mij over deze man gaat leren.*

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je soms ook stil bij onbekende woorden. Je bespreekt samen of het belangrijk is om het woord te begrijpen. Je kunt dan de woordhulp gebruiken. Vragen en onbekende woorden kun je op het werkblad schrijven.

Laat één van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken. In de tekst zie je na elk stukje een nummer staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.

Sleutelvragen en hulpvragen

Een wonderkind

Sleutelvraag 1: In welke tijd werd Hugo de Groot geboren en waarom was dat een spannende tijd?

Hulpvraag 1a: In welk jaar werd Hugo geboren?

Hulpvraag 1b: In regel 8 staat het signaalwoord **namelijk**. Welke reden wordt er hier genoemd? (verbanden)

Sleutelvraag 2: Hugo was een wonderkind. Noem vijf bijzondere dingen die Hugo deed voor hij meerderjarig (18 jaar) was.

Hulpvraag 2: Vanaf regel 18 lees je een opsomming van wat Hugo op verschillende leeftijden bereikte. Wat deed hij op welke leeftijd? (verbanden)

Van wie is de zee?

Sleutelvraag 3: In 1609 schreef Hugo een belangrijk boek: Mare Liberum. Wat staat er in dit boek? Vertel het in een of twee zinnen.

Hulpvraag 3: Lees regel 34-38 nog eens goed. Let op het verwijswoord **hierin**. (verbanden)

Staatsgevangene

Sleutelvraag 4: Waarom werd Hugo in 1619 opgesloten in Slot Loevestein?

Hulpvraag 4a: Lees regel 56-62 nog eens goed.

Hulpvraag 4b: In regel 60 staat het signaalwoord **daarom**. In de zinnen ervoor wordt een reden gegeven. Welke? (verbanden)

Sleutelvraag 5: Hoe kon Hugo in 1621 ontsnappen uit Slot Loevestein?

Hulpvraag 5a: In regel 63 staat het signaalwoord **dankzij**. In diezelfde zin wordt een reden gegeven. Welke?

Hulpvraag 5b: Lees regel 64-69 nog eens. Wat was het slimme plan van Hugo's vrouw?

Gedachtegoed

Sleutelvraag 6: Het beroemdste boek van Hugo is De Jure Belli ac Paris. Het gaat over oorlog en vrede. Noem vier adviezen of regels die Hugo hierover in het boek schreef.

Hulpvraag 6: Lees regel 80-89 nog eens goed. Let op het verwijswoord **hierin** en op de signaalwoorden **en** en **ook** die een opsomming aangeven. (verbanden)

Sleutelvraag 7: Waarom is Hugo na honderden jaren nog steeds beroemd?

Hulpvraag 7a: Lees regel 89-96 nog eens goed.

Hulpvraag 7b: Er staat twee keer het signaalwoord **door** in regel 94-96. Die geven aan dat er twee redenen worden genoemd. (verbanden)

Na het lezen

Sleutelvraag 11: Op 22 maart 2021 start het Hugo de Grootjaar. Je kunt Slot Loevestein bezoeken en daar allerlei activiteiten doen. Zou je Slot Loevestein willen bezoeken? Wat zou je nog meer over Hugo de Groot willen leren?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

drietallen/
klassikaal

Sleutelschema

tijdbalk

Sleutelschema: een tijdbalk maken

Doe deze opdracht klassikaal of laat de leerlingen in groepjes werken. Bespreek de opdracht na. Bij welk jaartal hoort welke gebeurtenis? Is het een logisch verhaal wanneer je ze van boven naar beneden leest?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 3

drietallen/
klassikaal

Vragen stellen

Laat de leerlingen in drietallen de vragen beantwoorden. Bespreek de antwoorden klassikaal na.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Discussieopdracht (extra opdracht 1)

Bespreek de opdracht. De leerlingen gaan in groepjes steeds een stelling bespreken. Ze kijken of ze het ermee eens zijn of niet en geven ook aan waarom.

Bespreek na afloop klassikaal hoe deze opdracht is verlopen. Waren de meeste leerlingen in het groepje het eens of niet? Wat waren de argumenten? Welke stellingen waren lastig?

OPDRACHT 5

drietallen/
klassikaal

Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht 2)

De leerlingen maken de woordpuzzel in drietallen. Bespreek de opdracht klassikaal.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Een wonderkind

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Van wie is de zee?

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Staatsgevangene

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

Gedachtegoed

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Na het lezen

Antwoord op sleutelvraag 8: _____

Antwoorden

Opdracht 1: Actief lezen

Tijdens het lezen	
Een wonderkind	<p>1. In welke tijd werd Hugo de Groot geboren en waarom was dat een spannende tijd? <i>In 1583, tijdens de Tachtigjarige Oorlog: een oorlog tussen Nederland en Spanje.</i></p> <p>2. Hugo was een wonderkind. Noem vijf bijzondere dingen die Hugo deed voor hij meerderjarig (18 jaar) was. <i>Hugo ging toen hij 8 was naar een Latijnse school; toen hij 11 was naar de universiteit; hij deed daar verschillende studies; hij mocht op zijn 15e naar de Franse koning; op zijn 16e werd hij advocaat in Den Haag.</i></p>
Van wie is de zee?	<p>3. In 1609 schreef Hugo een belangrijk boek: <i>Mare Liberum</i>. Wat staat er in dit boek? Vertel het in een of twee zinnen. <i>Er staat in waarom de zee van iedereen is en dus iedereen er mag varen.</i></p>
Staatsgevangene	<p>4. Waarom werd Hugo in 1619 opgesloten in Slot Loevestein? <i>Omdat hij het in de geloofsruzie niet eens was met Prins Maurits.</i></p> <p>5. Hoe kon Hugo in 1621 ontsnappen uit Slot Loevestein? <i>Door in de boekenkist te gaan zitten die de soldaten regelmatig ophaalden en wegbrachten naar de vrienden van Hugo.</i></p>
Gedachtegoed	<p>6. Het beroemdste boek van Hugo is <i>De Jure Belli ac Paris</i>. Het gaat over oorlog en vrede. Noem vier adviezen of regels die Hugo hierover in het boek schreef. <i>Landen in conflict moeten eerst alles proberen om hun problemen op te lossen; gebruik niet meer geweld dan nodig; laat onschuldige burgers met rust; voer alleen oorlog als je er vrede mee wilt bereiken.</i></p> <p>7. Waarom is Hugo na honderden jaren nog steeds beroemd? <i>Door zijn beroemde boeken met regels over het bezit van de zee en oorlogsvoering, die nog steeds gelden. En door zijn beroemde ontsnapping uit Slot Loevestein.</i></p>
Na het lezen	
<p>8. Op 22 maart 2021 start het Hugo de Grootjaar. Je kunt Slot Loevestein bezoeken en daar allerlei activiteiten doen. Zou je Slot Loevestein willen bezoeken? Wat zou je nog meer over Hugo de Groot willen leren? <i>Eigen antwoord leerling.</i></p>	

